

ЕТИКА ПУБЛІКАЦІЙ ТА ЗАПОБІГАННЯ НЕДОБРОСОВІСНІЙ ПРАКТИЦІ ПУБЛІКАЦІЙ

**(Укладено з використанням публікаційних принципів
Publishing Ethics Resource Kit (PERK)
та відповідно до рекомендацій Elsevier)**

Етичні норми для журнальної публікації (відповідно до існуючих публікаційних принципів Elsevier) важливо узгодити для всіх сторін, що беруть участь у процесі публікації наукових статей: автора, редактора журналу, рецензента, видавця і суспільства

1 ОБОВ'ЯЗКИ АВТОРІВ

1.1 Стандарти звітності

Автори рукописів за результатами оригінальних досліджень повинні представити точний звіт про виконану роботу, а також об'єктивне обговорення її значущості. Покладені в основу досліджень дані мають бути чітко викладені письмово. Стаття повинна містити достатню кількість інформації і посилання на першоджерела, що дозволить іншим використовувати роботу.

Шахрайські або завідомо неточні заяви прирівнюються до неетичної поведінки і є неприйнятними.

Огляди і фахові публікації повинні бути точними і об'єктивними, а редакторська точка зору чітко окреслена.

1.2 Доступ до даних і їх збереження

Авторів можуть попросити надати вихідні дані для редакторського огляду. Вони повинні бути готові надати вільний доступ до таких даних, якщо це можливо, і в будь-якому разі повинні бути готові зберігати ці дані протягом певного часу після їх публікації.

1.3 Оригінальність і плагіат

Автори повинні подавати тільки повністю оригінальні роботи, а якщо автори використовували роботи та/або вислови інших людей, вони повинні бути належним чином оформлені у вигляді цитат.

Існують різні форми плагіату, наприклад, "видання" чужої статті за власну, копіювання або перефразування значної частини чужого тексту (без зазначення авторства), присвоювання результатів досліджень, проведених іншими. Плагіат у всіх його формах розцінюється як неетична поведінка і є неприйнятним.

1.4 Множинні, повторні та конкуруючі публікації

Автор не має публікувати статтю, в якій описується по суті одне й те саме дослідження, у більш ніж одному журналі або первинній публікації. Подання ж статті до більш ніж одного журналу одночасно розцінюється як неетична поведінка і є неприйнятним.

Автор не має подавати на розгляд в інші журнали раніше опубліковані статті. Іноді публікація деяких видів статей (наприклад, експертні, фахові рекомендації) у більш ніж одному журналі є виправданою, якщо дотримано відповідні вимоги. Автори та редактори задіяних журналів повинні дійти згоди щодо того, що вторинна публікація повинна відображати ті ж дані і таку ж їх інтерпретацію, що й первинний документ. Також у вторинній публікації має бути наведене посилання на первинну статтю.

1.5 Підтвердження джерел

Завжди потрібно правильно представляти роботи інших авторів. Автори повинні наводити посилання на публікації, що фундаментально вплинули на визначення характеру і природи представленої роботи. Інформація, отримана в приватному порядку, шляхом приватної розмови, листування або обговорення з третіми особами, не повинна використовуватися без отримання відкритого письмового дозволу від її джерела. Також інформація, отримана при наданні/отриманні таких конфіденційних послуг, як судові акти або заявки на гранти, не повинна використовуватися без письмового дозволу виконавця цих послуг.

1.6 Авторство роботи

Авторство повинно бути обмежене тими особами, хто зробив значний внесок у концепцію, дизайн, виконання або інтерпретацію заявленого дослідження. Усі ті, хто зробив значний внесок, повинні бути зазначені як співавтори. Ті, хто брав участь в деяких істотних аспектах дослідницького проекту, повинні бути відображені в списку учасників дослідження.

Автор повинен гарантувати, що у статті зазначено імена всіх співавторів, і жодної особи, що не є співавтором, до них не віднесено, що всі співавтори ознайомилися з остаточним варіантом наукової роботи і схвалили її, а також дали свою згоду на її публікацію.

1.7 Небезпеки і питання використання людини або тварин

Якщо дослідження пов'язане з хімічними речовинами, фізико-хімічними процесами або обладнанням, при роботі з якими існує великий ризик зазнати опромінення, або процес роботи з якими може завдати якої-небудь іншої шкоди здоров'ю людини або тварини, автор повинен чітко вказати про це в своїй роботі. Якщо робота припускає використання тварин або людей як піддослідних, автор повинен гарантувати, що робота містить твердження й докази того, що всі процедури були проведені згідно з відповідними законами та інституційними принципами, як і те, що відповідні державні комітети схвалили їх. Робота автора повинна включати в себе заяву

та підтвердження від відповідних інстанцій про згоду на експерименти з людьми. Право людини на конфіденційність завжди має бути дотримано.

1.8 Розкриття інформації та конфлікт інтересів

Усі автори повинні розкривати у своїх роботах інформацію про будь-які фінансові та інші суттєві конфлікти інтересів, які можуть вплинути на результати дослідження або їх інтерпретацію. Усі джерела фінансової підтримки проекту повинні бути розкриті.

Прикладами можливих конфліктів інтересів, які повинні бути розкриті, слугують: інформація про роботодавця, інформаційні консультації, акціонерна власність, гонорари, платні свідчення експертів, патентні заявки/реєстрації, а також гранти та інші види фінансування. Усі потенційні конфлікти інтересів повинні бути розкриті на якомога більш ранній стадії.

1.9 Суттєві помилки в опублікованих роботах

Якщо автор виявляє суттєву помилку чи неточність у своїй опублікованій роботі, він зобов'язаний негайно повідомити про це головного редактора журналу або відповідальну особу, призначену видавцем журналу, та надати їм допомогу в усуненні або виправленні помилки. Якщо головний редактор або відповідальна особа видавця дізнається від третьої особи, що опублікована робота містить суттєві помилки, автор зобов'язаний негайно прибрати або виправити їх, або ж надати редакції докази правильності оригінальної статті.

2 ОБОВ'ЯЗКИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

2.1 Рішення щодо публікації

Головний редактор несе відповідальність за рішення, які з наданих статей повинні бути опубліковані в журналі. Перевірка роботи на актуальність теми та її значення для дослідників і читачів завжди повинні бути основними факторами, що впливають на рішення про публікацію статті. Головний редактор може керуватися політикою редакційної колегії журналу, також його рішення має ґрунтуватися на нормах закону, що забороняє порушення авторських прав і плагіат. Головний редактор може радитися з іншими членами редакційної колегії для прийняття рішення.

2.2 Принцип чесної гри

Головний редактор повинен оцінювати рукописи за їх інтелектуальним змістом, незалежно від раси, статі, сексуальної орієнтації, релігійних переконань, етнічного походження, громадянства або політичних поглядів автора.

2.3 Конфіденційність

Головний редактор і всі співробітники редакції не мають права розкривати інформацію щодо наданих робіт нікому, крім відповідного автора, рецензента, інших редакційних консультантів і, за необхідності, видавця.

2.4 Розкриття інформації та конфлікт інтересів

Неопубліковані матеріали, використані у наданому рукопису, не повинні застосовуватися у власних дослідженнях головного редактора без письмової згоди автора. Закрита інформація або ідеї, отримані під час рецензування, повинні залишатися конфіденційними і не використовуватися для особистої вигоди. Головний редактор має заявити самовідвід (доручити заступнику головного редактора або іншому члену редколегії замістити себе) для розгляду рукопису, у зв'язку з яким він має конфлікт інтересів в результаті конкурентних відносин, співробітництва чи інших відносин і зв'язків з одним із авторів, компаній або (можливо) установ, пов'язаних з представленим у рукописі дослідженням.

Головний редактор повинен вимагати від усіх учасників процесу розкриття відповідних конкуруючих інтересів та публікації поправок, якщо факт її наявності було виявлено після публікації. За необхідності повинні бути вжиті інші відповідні заходи, зокрема публікація спростування або вибачення.

2.5 Участь та співпраця в розслідуванні

При поданні етичної скарги щодо наданого рукопису або опублікованої статті головний редактор повинен вживати відповідних заходів. Такі заходи зазвичай включають контакт з автором рукопису або статті та належний розгляд відповідної скарги або претензії, проте також може знадобитися звернення до відповідних установ та дослідницьких (експертних) організацій. Якщо скарга підтримується, слід опублікувати відповідні виправлення, спростування або вибачення. Кожне повідомлення про факт неетичної поведінки слід розглядати, навіть якщо воно надійшло через роки після опублікування.

3 ОБОВ'ЯЗКИ РЕЦЕНЗЕНТІВ

3.1 Внесок у редакційні рішення

Експертна оцінка допомагає редактору у прийнятті редакційних рішень і шляхом співробітництва редактора і автора може допомогти автору у покращанні його роботи. Експертна оцінка, що є важливим компонентом формальної наукової комунікації, покладена в основу наукового методу. Редакційна колегія поділяє загальноприйнятту точку зору, згідно з якою всі вчені, які бажають внести свій вклад в яку-небудь публікацію, зобов'язані найкращим чином виконати свої обов'язки рецензента.

3.2 Оперативність

Будь-який обраний для оцінки роботи рецензент, який вважає, що його кваліфікації недостатньо для розгляду дослідження, представленого в науковій роботі, або знає, що швидкість його розгляду буде занадто низькою, повинен повідомити про це головного редактора та відмовитися від процесу розгляду.

3.3 Конфіденційність

Будь-який рукопис, отриманий для розгляду, повинен розглядатися як конфіденційний документ. Він не повинен показуватися іншим рецензентам або обговорюватися з ними без отримання на це дозволу головного редактора.

3.4 Стандарти об'єктивності

Відгуки про наукові роботи повинні бути об'єктивними. Особиста критика автора недоречна. Рецензенти зобов'язані висловлювати свої погляди чітко й аргументовано.

3.5 Підтвердження джерел

Рецензенти повинні виявляти відповідні опубліковані роботи в рецензованому матеріалі, які не були процитовані авторами. Будь-які заяви, висновки чи аргументи, які вже використовувалися раніше в будь-яких публікаціях, повинні бути відповідним чином оформлені як цитати. Рецензент також зобов'язаний звертати увагу головного редактора на істотну або часткову схожість з будь-якою іншою роботою, з якою рецензент безпосередньо ознайомлений.

3.6 Розкриття інформації та конфлікт інтересів

Неопубліковані матеріали, використані у наданому рукопису, не повинні використовуватися у власних дослідженнях рецензента без письмової згоди автора. Закрита інформація або ідеї, отримані під час рецензування, повинні лишатися конфіденційними і не використовуватися для особистої вигоди. Рецензенти не повинні брати участь у розгляді та оцінці рукописів, у яких вони особисто зацікавлені.